

УДК: 342.9

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-76-3-92-100>

Макаренко Олександр Юрійович,
доктор юридичних наук, професор
(Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)
ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-3020-0658>

Макаренко Наталія Анатоліївна,
кандидат юридичних наук, доцент
(Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)
ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-7772-0047>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У статті висвітлено основні наукові та практичні результати щодо аналізу правомірності дій Кабінету Міністрів України в період запровадження протиепідемічних заходів для боротьби з пандемією COVID-19. Вивчено особливості реалізації конституційних прав громадян та можливості їх обмеження відповідно до закону, ризику виникнення корупційних складових унаслідок уведення урядом окремих обмежень і загрозу створення підґрунтя для зловживання владою та посадовими обов'язками. Запропоновано впровадження механізму компенсаційного характеру для суб'єктів підприємницької діяльності з метою мінімізації фінансових збитків та зниження податкового навантаження на рівні місцевого самоврядування, а також подано варіанти правового врегулювання відповідної діяльності Кабінету Міністрів України як центрального органу виконавчої влади.

Ключові слова: коронавірус; карантин; постанова; закон; громадський транспорт; засоби індивідуального захисту; документ; самоізоляція; суб'єкт господарювання; заклади громадського харчування.

Постановка проблеми. Із появою світової загрози у вигляді пандемії COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, у всіх розвинених країнах світу виникла проблема трансформації державної регуляторної політики з метою стримати розповсюдження вірусу і водночас зберегти економіку та державні інститути в дієвому або хоча б задовільному стані, ураховуючи той факт, що жодна медична система будь-якої країни не в змозі подолати пандемію до виготовлення вакцини без корегування регуляторної політики. Питання щодо аналізу адміністративно-правових аспектів державної регуляторної політики з огляду на їх правову та логічну неоднозначність стали предметом дослідження цієї статті.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 392 «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів» (далі – Постанова КМУ № 392) було передбачено, що на

період дії карантину забороняється: робота закладів громадського харчування (ресторанів, кафе тощо), торговельно-розважальних центрів (крім розміщених у них магазинів); діяльність закладів, що надають послуги з розміщення, закладів розважальної діяльності, фітнес-центрів, закладів культури (з певними винятками); здійснення регулярних та нерегулярних перевезень пасажирів автомобільним транспортом у міському, приміському, міжміському, внутрішньообласному та міжобласному сполученні, зокрема пасажирські перевезення на міських автобусних маршрутах у режимі маршрутного таксі [7]. Тобто вибірково обмежувалися окремі види діяльності тоді, як інші функціонували у звичайному режимі, без жодних обмежень або з суттєво меншими обмеженнями, які не зупиняли їхню діяльність, а лише вносили певні корективи (наприклад, обов'язкова наявність додаткових засобів захисту).

Наявність імовірного порушення окремих норм Конституції України, а саме статті 8 («В Україні визнається і діє принцип верховенства права»), частин 1, 2 статті 24 («Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом»), частини 1 статті 33 («Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом»), статті 39 («Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи та демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування»), статті 42 («Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом»), стаття 64 («Конституційні права і свободи людини та громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України»), спонукала Велику Палату Верховного Суду звернутися до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо відповідності Конституції України Постанови КМУ № 392 [8].

Проте конституційне провадження у справі щодо перевірки на відповідність Конституції України окремих пунктів Постанови КМУ № 392 було закрито, оскільки згадана вище Постанова втратила чинність через прийняття іншої, дуже подібної, а в окремих питаннях аналогічної за змістом Постанови КМУ № 641 «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (далі – Постанова КМУ № 641) [9].

Тож питання правомірності адміністративно-правового регулювання державної регуляторної політики шляхом застосування обмежень окремих видів підприємницької діяльності, залишилося без відповіді, а «юридичний факт» неконституційності окремих положень Постанови КМУ № 392 не підтверджений, проте і не спростований. До того ж багато науковців та практиків у галузі права вважають, що прийняття нової Постанови КМУ № 641 фактично підтверджує наявні в правовій спільноті припущення щодо неконституційності окремих норм Постанови КМУ № 392.

Водночас, на нашу думку, здійснюючи наукову дискусію в межах цього дослідження, потрібно дуже чітко усвідомлювати й розрізняти питання стосовно «необхідності» та «доцільності» введення окремих обмежень прав громадян для стримування пандемії, зменшення кількості захворюваних та здійснення відповідних дій уповноваженими представниками влади в законний спосіб, із суворим дотриманням процедури ухвалення та реалізації як законів, так і підзаконних нормативно-правових актів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальні матеріали щодо впорядкування та розвитку теоретичних моделей державного регулювання та державного управління є у працях сучасних науковців у галузі економіки та державного управління: В. Бодрова, З. Варналія, В. Воротіна, В. Гейця, В. Дорофійенка, А. Мельника, А. Мисюхи, Ю. Немця, В. Юрчишина.

Питання щодо пандемії COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, досліджувалися і досліджуються в різних галузях багатьма вченими, серед яких І. Бураковський, В. Залізко, С. Комісаренко, П. Кухта, Д. Новак, С. Юхименко [1; 2; 3; 4].

У межах цієї статті варто звернути увагу на те, що остання Постанова Кабінету Міністрів України, що врегульовує окремі адміністративно-правові аспекти державної регуляторної політики в період протиепідемічних заходів COVID-19, була прийнята 22 липня 2020 року [5]. Зміни до вказаної Постанови, якими фактично такі заходи посилюються і вводяться так званий «карантин вихідного дня», були затверджені Постановою КМУ № 1100 від 11 листопада 2020 року [6]. І хоча під час написання статті КМУ прийняв рішення не продовжувати «карантин вихідного дня», проте правовий аналіз такого явища, на нашу думку, є важливим.

Також слід зазначити, що й адміністративне право, і конституційне право є самостійними галузями права, але прийняття згаданих вище постанов спричинило дискусію щодо того, чи є конституційним обмеження прав громадян способом, який не передбачено законом, особливо коли таке обмеження є вибірковим, що прямо заборонено Конституцією України, адже йдеться про обмеження лише окремих видів діяльності.

Метою цієї статті є дослідження правових та організаційних аспектів адміністративно-правового регулювання державної регуляторної політики в період протиепідемічних заходів для боротьби з COVID-19 шляхом вивчення та аналізу:

- нормативно-правової бази України;
- теоретичних досліджень науковців у відповідних галузях;
- судової практики (на прикладі окремих справ) з питань притягнення осіб до адміністративної відповідальності за порушення статті 44³ «Порушення правил щодо карантину людей» Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

Виклад основного матеріалу. Адам Сміт, якого вважають засновником сучасної економіки, у роботі «Дослідження багатства народів» висловив думку про необхідність обмеження ролі уряду. Він указував, що економіка керується «невидимою рукою» (очевидно, конкуренцією та бажанням отримати вигоду), яка спрямовує її на виробництво потрібного товару кращої якості. Досліджуючи історичні погляди на роль держави, Дж. Е. Стігліц стверджує, що ідеї А. Сміта мали значний вплив як на державу, так і на економістів XIX ст., серед яких і Джон Стюарт Міл – автор доктрини «природної свободи», згідно з якою уряд не повинен втручатися у справи приватного сектора та не повинен намагатися регулювати чи контролювати приватні підприємства. Проте мислителі XIX ст., зокрема Карл Маркс, захищали провідну роль держави в контролі над засобами виробництва [9, с. 35].

На сьогодні в Україні наявна ситуація, за якої держава декларує продовження реформи децентралізації та зменшення впливу на приватний сектор, а на практиці й надалі застосовує репресивний апарат, до того ж з грубим порушенням норм чинного законодавства або у спосіб, що призводить до виникнення сумнівів щодо законності дій представників влади.

Безсумнівно, проблема зрозумілої, якісної та своєчасної державної регуляторної політики була та залишається актуальною, особливо за умови введення адміністративно-правових обмежень для окремих суб'єктів господарювання в період запровадження протиепідемічних заходів для боротьби з COVID-19.

Зрозумілі, на перший погляд, обмеження, за твердженням уповноважених представників Кабінету Міністрів України, мали б уповільнити, стримати зростання рівня захворюваності на COVID-19, насправді ж спричинили низку невдоволь, підозр та відкритих звинувачень у порушенні окремих норм Конституції України, обмеженні конституційних прав громадян та створенні нового, але достатньо затребуваного корупційного поля.

Для здійснення повного аналізу ситуації, що склалася, вважаємо за необхідне зазначити, що відповідно до Конституції України:

– громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

– кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом;

– здійснення прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

– кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Держава забезпечує захист конкуренції в підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом [11].

Якщо ж проаналізувати Постанову КМУ № 392, то можна зробити висновок, що цією Постановою встановлено суттєві обмеження конституційних прав громадян не шляхом ухвалення закону, що фактично є єдиним законним способом, а шляхом прийняття Постанови Кабінету Міністрів України. Це викликало низку невдоволень у фахівців у галузі права.

Тільки зважаючи на ризик визнання окремих норм Постанови КМУ № 392 неконституційними, про що згадано вище, КМУ прийняв нову Постанову № 641.

До того ж намагання уряду здійснювати адміністративно-правове регулювання державної регуляторної політики в період протиепідемічних заходів для боротьби з COVID-19 шляхом обмеження конституційних прав громадян у спосіб, не передбачений Конституцією України, є не єдиним проблемним аспектом, який підтверджує відсутність ефективної державної регуляторної політики в зазначеній галузі.

Так, з метою стабілізації або зменшення кількості захворювань було додатково обмежено години роботи представників бізнесу: заклади повинні були працювати лише до 22:00 год (за винятком уведення додаткових обмежень в роботі з 00:00 год суботи до 00:00 год понеділка, що було названо «карантином вихідного дня»). Для стимулювання високого рівня правосвідомості представників бізнесу їх почали притягати до відповідальності за порушення статті 44³ «Порушення правил щодо карантину людей» КУпАП, згідно з якою передбачено відповідальність за порушення правил щодо карантину людей та рішень органів місцевого самоврядування з питань боротьби з інфекційними хворобами, що призводить до накладення штрафу на громадян від однієї до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від двох до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що в національній валюті становить 17000–34000 грн (34000–170000 грн для посадових осіб) [12].

У процесі адвокатської діяльності та враховуючи звернення за правовою допомогою окремих представників бізнесу, що здійснюють свою діяльність у місті Кривий Ріг (Дніпропетровська область), можемо зазначити, що за період дії посилених обмежень (у тому числі під час так званого «карантину вихідного дня») у м. Кривому Розі було складено та направлено до суду декілька десятків, а можливо, і декілька сотень адміністративних протоколів, у яких працівники Національної поліції України фіксували склад адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 44³ КУпАП. Водночас було виявлено і факти роботи окремих закладів громадського харчування, проте жодного реагування правоохоронців на них не вбачалося, що дає змогу припустити про наявність

корупційних зв'язків та вибіркового притягнення до адміністративної відповідальності. А це, у свою чергу, свідчить, що державна регуляторна політика в указаній частині стала підґрунтям для злочинності.

Також слід звернути увагу й на інший аспект жорсткої державної регуляторної політики, представники якої, на наш погляд, не виконують максимально ефективно покладені на них обов'язки саме через відсутність чіткого та зрозумілого механізму притягнення до відповідальності порушників, і власне чіткого механізму визначення порушників. Так, наприклад, показовим був випадок притягнення до відповідальності співробітника закладу громадського харчування, який знаходився в ресторані грузинської кухні після 22:00 год, а саме о 22 год 05 хв. З матеріалів адміністративної справи стало відомо, що складання адміністративного протоколу було завершено о 22 год 50 хв, оскільки саме цей час указано у відповідних документах, переданих до суду. До того ж як на фото, так і на відеозаписах, що були долучені до матеріалів провадження, не зафіксовано прийняття замовлень, подання приготованих страв чи алкоголю. О 22:00 год у закладі громадського харчування (на основі наданих власником ресторану відеозаписів) дійсно знаходилося декілька відвідувачів, які вже розрахувалися та фактично завершували споживання їжі. Правоохоронці не мали зауважень до відвідувачів, тому останні залишили заклад ще до завершення складання адміністративного протоколу. За вказаним фактом правопорушення суд прийняв сторону представника закладу громадського харчування та закриття провадження через малозначність правопорушення, оскільки жодних доказів стосовно продовження роботи закладу після 22:00 год так і не було надано. Проте, на нашу думку, такі випадки є ще одним важливим підтвердженням того, що через недостатньо врегульовану (а точніше – деталізовану) процедуру визначення правопорушення та притягнення правопорушника до відповідальності можуть виникати й корупційні факти та ситуації зайвого тиску на бізнес [13].

Уважаємо за необхідне зазначити, що позитивними аспектами державного адміністративно-правового регулювання державної регуляторної політики в період протиепідемічних заходів для боротьби з COVID-19 можуть бути рішення, що приймалися окремими місцевими радами з питань зменшення місцевих податків на період максимально жорстких обмежень. Так, 20 листопада 2020 р. Криворізька міська рада VII скликання прийняла рішення «Про податкові канікули для малого та середнього бізнесу, що постраждали від карантинних обмежень». З метою підтримки суб'єктів господарювання, згідно із зазначеним рішенням, на період із 1 листопада 2020 р. по 30 листопада 2020 р. було встановлено ставку 0 % податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, для об'єктів нежитлової нерухомості; ставку 0 % єдиного податку відповідно до видів господарської діяльності, що зазнали обмежень, передбачених п. 15 Постанови КМУ № 641, та ставку 0 % від нормативної грошової оцінки плати за землю в м. Кривому Розі для суб'єктів господарської діяльності, що зазнали обмежень, передбачених п. 15 Постанови КМУ № 641 [14]. Унаслідок передбачених податкових канікул загальне недоотримання бюджету м. Кривого Рогу становило 10 000 000 грн, що загалом не є великою сумою, адже тільки на «висвітлення результатів діяльності органів місцевого самоврядування», а фактично – рекламу окремих співробітників виконкому в Кривому Розі витрачається сума більше 15 000 000 грн на рік (на час написання статті цю суму вже витрачено. – *О. М., Н. М.*).

Тому вважаємо доцільним систематизувати цю практику і внести зміни у відповідне податкове законодавство, якими передбачити автоматичне запровадження «податкових канікул» для окремих представників малого та середнього бізнесу, скорочення видатків місцевих бюджетів, метою яких є піар чи реклама окремих посадовців.

Висновки. Отже, на підставі комплексного дослідження:

1) розроблено пропозиції щодо необхідності впровадження змін до чинних нормативно-правових актів з питань запровадження протиепідемічних заходів для боротьби з COVID-19 та впровадження компенсаційних заходів для суб'єктів підприємницької діяльності як найменш захищених та вразливих представників малого та середнього бізнесу;

2) встановлено, що в чинному законодавстві, а саме в Конституції України, передбачено тільки один спосіб обмеження прав громадян, який може бути реалізований лише через механізм прийняття спеціального закону чи внесення змін до чинних законів;

3) вважаємо за доцільне передбачити необхідність автоматичного запровадження окремих компенсаційних заходів на рівні регіонів за умови введення (продовження чи запровадження) протиепідемічних заходів для боротьби з COVID-19, які будуть обмежувати конституційні права громадян, у тому числі фактичну роботу окремих представників бізнесу (за зразком м. Кривий Ріг), але шляхом внесення змін до чинного законодавства для автоматизації відповідних податкових пільг. Так, у разі запровадження обмежень у роботі окремих представників бізнесу місцевим радам не доведеться витрачати час та проводити позачергові засідання з метою скорочення місцевих податків для окремих представників бізнесу на певний період;

4) доведено, що для забезпечення ефективного та прозорого адміністративно-правового регулювання державної регуляторної політики в період запровадження протиепідемічних заходів для боротьби з COVID-19 потребують удосконалення окремі закони (у частині притягнення до відповідальності за статтею 44³ КУпАП) та підзаконні нормативно-правові акти, що будуть детально регулювати діяльність представників влади та правоохоронних органів під час виявлення та фіксації правопорушень, інакше це створить підґрунтя для виникнення корупційних відносин та скоєння кримінальних злочинів з одночасним нівелюванням ефективності протиепідемічних заходів;

5) підтверджено, що в разі вдосконалення відповідних нормативно-правових актів буде зменшено ризик виникнення корупційних правовідносин, підвищено якість державної регуляторної політики в період запровадження протиепідемічних заходів для боротьби з COVID-19 та створено універсальні компенсаційні заходи для представників малого та середнього бізнесу, що зможуть швидко та ефективно застосовуватися в масштабах країни.

Перспективи подальших розвідок. Для врегулювання відповідних відносин вважаємо за доцільне проаналізувати ефективність дій уряду в різних регіонах країни, їх наслідки для різних галузей суспільного життя, наукові праці за вказаним напрямом та на основі цього запропонувати зміни до законодавства, що будуть прийняті завчасно або в разі необхідності.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / за заг. ред. С. В. Петкова. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 384 с.
2. Комісаренко С. В. Полювання вчених на коронавірус Sars-Cov-2, що викликає COVID-19: наукові стратегії подолання пандемії. *Національний вісник Національної академії наук України*. № 8. 2020. С. 29–17. URL: <https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2020/09/200907114322502-6243.pdf> (дата звернення: 25.05.2021).
3. Юхименко С. І., Бураковський І. В. Після COVID-19: сценарії економічного відновлення. URL: <http://www.ier.com.ua/ua/publications/articles?pid=6361> (дата звернення: 25.05.2021).
4. Залізко В. Д., Новак Д. В., Кухта П. В. Економічна безпека України: інноваційний концепт зміцнення в умовах COVID-19. *Науковий вісник Національного гірничого університету*. № 4. 2020. С. 152–158. URL: <http://nvngu.in.ua/index.php/uk/publikatsijna-etika/1848-ukrcat/arkhiv->

zhurnalu/2020/zmist-4-2020/5466-ekonomichna-bezpeka-ukrajini-innovatsijnij-kontsept-zmitsnennya-v-umovakh-sovid-19 (дата звернення: 25.05.2021).

5. Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.05.2021).

6. Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 641 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2020 р. № 1100. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-22-lipnya-2020-r-641-1100111120> (дата звернення 25.05.2021).

7. Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України № 392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-2020-п> (дата звернення: 25.05.2021).

8. Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів : Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Постанови Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-20#Text> (дата звернення: 25.05.2021).

9. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектора / пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. К. : Основи, 1998. 854 с.

10. Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України № 641 від 22 липня 2020 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vstanovlennya-karantynu-ta-zapr-641> (дата звернення: 25.05.2021).

11. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 26.05.2021).

12. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 26.05.2021).

13. Рішення Криворізького суду у справі № 214/7755/20 від 12 листопада 2020 р. URL: <https://court.gov.ua/fair/> (дата звернення: 26.05.2020).

14. Про податкові канікули для малого й середнього бізнесу, що постраждав від карантинних обмежень : рішення Криворізької міської ради від 20 листопада 2020 р. № 5059. URL: https://kr.gov.ua/ua/news/pg/261120976296795_n/ (дата звернення: 26.05.2021).

References

1. Naukovo-praktychnyi komentar Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [Scientific and practical commentary of the Code of Administrative Justice of Ukraine] / za zah. red. S. V. Pietkova. К. : «Tsentr uchbovoi literatury», 2017. 384 s. [in Ukrainian].

2. Komisarenko, S. V. (2020). Poliuvannia vchenykh na koronavirus Sars-Cov-2, shcho vyklykaie COVID-19: naukovi stratehii podolannia pandemii [Hunting Scientists on Coronavirus SARS-COV-2, causing COVID-19: Scientific strategies for overcoming the pandemic]. *Natsionalnyi visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*. № 8. S. 29–17. URL: <https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2020/09/200907114322502-6243.pdf> (data zvernennia: 25.05.2021) [in Ukrainian].

3. Yukhymenko, S. I., Burakovskiy, I. V. Pislia COVID-19: stsenarii ekonomichnoho vidnovlennia [After COVID-19: Economic Recovery Scenarios]. URL: <http://www.ier.com.ua/ua/publications/articles?pid=6361> (data zvernennia: 25.05.2021) [in Ukrainian].

4. Zalizko, V. D., Novak, D. V., Kukhta, P. V. (2020). Ekonomichna bezpeka Ukrainy: innovatsiyni kontsept zmitsnennia v umovakh COVID-19 [Economic Security of Ukraine: Innovative Concept of Strengthening in COVID-19]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*. № 4. S. 152–158. URL: <http://nvngu.in.ua/index.php/uk/publikatsijna-etika/1848-ukrcat/arkhiv->

zhurnalu/2020/zmist-4-2020/5466-ekonomichna-bezpeka-ukrajini-innovatsijnij-kontsept-zmitsnennya-v-umovakh-sovid-19 (data zvernennia: 25.05.2021) [in Ukrainian].

5. Pro vstanovlennia karantynu ta zaprovadzhennia posylenykh protyepidemichnykh zakhodiv na terytorii iz znachnym poshyrenniam hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoj koronavirusom SARS-CoV-2 [On the establishment of quarantine and introduction of enhanced anti-epidemic measures in the territory with a significant distribution of acute respiratory disease COVID-19, caused by coronavirus SARS-COV-2]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22 lypnia 2020 r. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2020-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 25.05.2021) [in Ukrainian].

6. Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22 lypnia 2020 r. № 641 [On Amendments to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 22, 2020 № 641]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 lystopada 2020 r. № 1100. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-22-lipnya-2020-r-641-1100111120> (data zvernennia 25.05.2021) [in Ukrainian].

7. Pro vstanovlennia karantynu z metoiu zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoj koronavirusom SARS-CoV-2 [About the establishment of quarantine in order to prevent the spread in the territory of Ukraine acute respiratory disease COVID-19, caused by coronavirus SARS-COV-2]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-2020-p> (data zvernennia: 25.05.2021) [in Ukrainian].

8. Pro vstanovlennia karantynu z metoiu zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoj koronavirusom SARS-CoV-2, ta etapiv poslablennia protyepidemichnykh zakhodiv [On the establishment of quarantine in order to prevent the spread of COVID-19 respiratory disease, caused by coronavirus SARS-COV-2, and the stages of weakening of anti-epidemic measures in the territory of Ukraine, and the stages of weakening of anti-epidemic measures]: Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam Verkhovnoho Sudu shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) okremykh polozhen postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-20#Text> (data zvernennia: 25.05.2021) [in Ukrainian].

9. Stihlits, Dzh. E. (1998). *Ekonomika derzhavnoho sektora* [Economics of the public sector] / per. z anhl. A. Oliynyk, R. Skilskyi. K. : Osnovy. 854 s. [in Ukrainian].

10. Pro vstanovlennia karantynu ta zaprovadzhennia posylenykh protyepidemichnykh zakhodiv na terytorii iz znachnym poshyrenniam hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoj koronavirusom SARS-CoV-2 [On the establishment of quarantine and introduction of enhanced anti-epidemic measures in the territory with a significant distribution of acute respiratory disease COVID-19, caused by coronavirus SARS-COV-2]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 641 vid 22 lypnia 2020 r. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vstanovlennya-karantynu-ta-zapr-641> (data zvernennia: 25.05.2021) [in Ukrainian].

11. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (data zvernennia: 26.05.2021) [in Ukrainian].

12. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on administrative offenses]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (data zvernennia: 26.05.2021) [in Ukrainian].

13. Rishennia Kryvorizkoho sudu u spravi № 214/7755/20 vid 12 lystopada 2020 r. [The decision of the Kryvyi Rih court in the case № 214/7755/20 dated November 12, 2020]. URL: <https://court.gov.ua/fair/> (data zvernennia: 26.05.2020) [in Ukrainian].

14. Pro podatkovy kanikuly dlia maloho y serednoho biznesu, shcho postrazhdav vid karantynnykh obmezhen [About tax vacations for small and medium businesses affected by quarantine restrictions]: rishennia Kryvorizkoi miskoi rady vid 20 lystopada 2020 r. № 5059. URL: https://kr.gov.ua/ua/news/pg/261120976296795_n/ (data zvernennia: 26.05.2021) [in Ukrainian].

Makarenko Oleksandr,
Doctor of Law, Professor
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3020-0658>

Makarenko Nataliia,
PhD in Law, Associate Professor
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7772-0047>

EFFICIENCY OF STATE REGULATORY POLICY IN THE PERIOD OF COVID-19 PANDEMIC: ADMINISTRATIVE-LEGAL ASPECT

The main scientific and practical results of the analysis of the legitimacy of the actions of the Cabinet of Ministers of Ukraine during the introduction of anti-epidemic measures to combat the COVID-19 pandemic are presented. The peculiarities of exercising the Constitutional rights of citizens and the possibility of restricting them in a lawful manner, the risks of corruption as a result of the introduction of certain restrictions by the government and the creation of grounds for abuse of power and official duties have been studied. It is proposed to introduce a compensation mechanism for business entities to minimize financial losses and mitigate the tax burden at the local government level, as well as options for legal regulation of the relevant activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine as a central executive body. Established that in the current legislation, namely in the Constitution of Ukraine, there is only one way to restrict the rights of citizens who can only be implemented through a mechanism for adopting a special law or amendments to the current laws. It is proved that to ensure effective and transparent administrative-legal regulation of state regulatory policy during the implementation of anti-epidemic measures to combat the COVID-19 requires the improvement of individual laws and subordination regulations that will in detail the activities of representatives of power and law enforcement agencies during detection and fixing offenses, otherwise it will create the basis for the emergence of corruption relations and commit criminal offenses with simultaneous leveling of the effectiveness of anti-epidemic measures. According to the authors, it is advisable to predict the need for automatic introduction of certain compensation measures at the level of regions, subject to the introduction (continuation or introduction) of anti-epidemic measures to combat the COVID-19. It is confirmed that in the event of improving the relevant legal acts, the risk of corrupt legal relations will be reduced, increased quality of state regulatory policy during the introduction of anti-epidemic measures to combat the COVID-19 and created universal compensation measures for small and medium-sized businesses that will be able to quickly and effectively applied in a country's scale.

Key words: coronavirus; quarantine; decree; law; public transport; personal protective equipment; document; self-isolation; business entity; catering establishments.

Надіслано до редколегії 24.06.2021
Рекомендовано до публікації 01.07.2021